

P R O

D. Co. Ludouico Vicecomite Borromæo

A D V E R S V S

Reg. Fiscum, & Communitatem
Gorlæ maioris.

ADSIT SPIRITVS SANCTVS.

ontendunt Regius Fiscus, & Communitas Gorlæ maioris reduci debere ad manus Regiæ Camerae præstationem annuam libr. 80. præstari solitam d. D. Comiti eiusq; antecessoribus per ipsam Communitatem, & hoc ex duplici capite, Vel altero eorum, quia scilicet illud non notificauerit D. Comes in termino præfixo per proclama Magistrale diei 26. Martij 1636. pro executione proclamatæ S. E. reducentis census Communitatum ad rationem quinque pro centenario diei 20. superscripti. Vel etiam quia eundem redditum non propalauerit pro executione proclamatæ eiusdem Excellentie diei 9. Februarij 1640. indicentis renouationem Inuestiturarum, & iuramentorum fidelitatis feudatarijs, atq; propalationem titulorum à Principibus huius dominijs habitorem super feudis, alijsq; iuribus feudalibus in feudum receptis. Neutro tamen ex capite audiendi sunt, sed D. Comes penitus absoluendus ab omni molestia. Quod enim attinet ad proclama reductionis census, dicimus D. Comitem non esse in casu, & ubi esset in casu, quod prorsus diffitemur, excusandum fore. Quod non sit in casu, constat eo ipso, quod Fiscus, nec Communitas probant omnes qualitates requisitas à proclamate indicente penam omissionis in præiudicium non propalantis census; receptissimum autem est, & passim habetur, apud Doctores, qualitates statuti, ordinis, seu decreti probandos esse
ab

ab illo, qui super decreto, seu statuto se fundat, ex *Bartholo in l. 1. §. quod autem ait Prator ff. ne quid in sum. pub. Becc. in conf. 53. nu. 9. Surd. decis. 56. nu. 2.* & alibi sæpè, maximè quando agitur ad penam, *Farin. in conf. 10. sub nu. 24. conf. 24. nu. 14. in fin. & conf. 62. sub nu. 7. in fin. in conf. 65. nu. 4. Ciurb. in conf. 63. num. 12.* etsi plures qualitates requiruntur à pragmatica, omnium concursus probandus est, *Ciurb. in conf. 77. nu. 1. & conf. 93. nu. 12.*

Qualitates autem à proclamatione requisitæ, sunt quod agatur de censibus, seu redditibus per Communitates constitutis, & venditis; quodq; excedant annua quinque pro centenario, & in ea quantitate sit excessus, ut soluta dimidia Reg. Camere aliquam utilitatem sentiat Cōmunitas ex reductione, quæ utilitas non aliter intercedere potest, quàm si agatur de red- dita ratione saltem sex pro centenario, secus si ageretur de redditu, puta ratione quinque cum dimidia, grauarentur po- tius Cōmunitates, cum onere notificationum, tum solutio- num bipartitè faciendum etiam exactoribus Camerali- bus infestioribus longè, quàm sint personæ priuatae.

Addi potest alia qualitas, ut scilicet agatur de censibus consti- tutis ex causa vigentis belli, cuius initium desumitur ab anno **1613.** de his enim loquitur proclama, attenda causa finali, de qua in proemio, & quæ causa finalis dans esse rei fortius probanda erit tamquam substantia potius, quàm qualitas.

In hypothesi autem nostra nulla ex præmissis qualitatibus ap- pareat ex aduerso probata.

Non apparet, quod dictus redditus, siue censum vocemus, sit de illa specie, de qua loquitur proclama, intelligendum .n. est secundum communem usum loquendi inter nos, quod re- gulare est in quacunq; dispositione ut verba intelligantur secundum communem usum loquendi, & consuetudinem regionis, ut per *text. in l. liberorum §. quod tamen ff. de legat. 3.* & *ibi Bart. cum concord. apud Barbof. tract. var. Axiom. 222. nu. 7. Grat. cap. 79. num. 29.* notorium autem est inter nos ap- pellatione censuum, & reddituum pauperiorum Communi- tatem venire illos, qui constituuntur secundum formam Bulle Pij V. qualis esse non potest præstatio, de qua agimus, quæ

erat

erat in rerum natura vsque de tempore Comitis Vitaliani Vicecomitis Borromæi fideicommittentis longè ante Bul- lam.

Non apparet etiam de qualitate quod sit redditus constitutus per Communitatem, & venditus, ut loquitur proclama, sci- mus enim vocem census esse æquiuocam, cum de pluribus censuum generibus prædicetur teste *Cencio de censib. q. 1. n. 1.* & omisis alijs generibus, intelligi potest de censu seu red- ditu reseruatiuo, ut quando aliquid transfertur in alium, & dominus transferens reseruat sibi aliquid annuum præ- standum, vel de redditu emphyteotico, aut libellario, vel et de censu consignatiuo, ut distinguit & declarat *idem Cenci. d. q. 1. per tot.* quam distinctione agnouit *Rot. Roman. coram Pirou. ut in decis. 431. nu. 30. post tract. Cenc. de censib. ead. m. refert Car. Monet. inter resolution. Caren. resolut. 174. nu. 16. & 17.* vel etiã intelligi potest de censu consignatiuo, qualis est census, quem quis constituit super proprijs bonis.

Cum autem proclama loquatur præcisè de censibus, & red- ditibus constitutis, & venditis, & sic de consignatiuis, præ- statio verò de qua agimus esse possit vel redditus consigna- tiuus, vel libellarius, vel reseruatiuus, dubia, & incerta eua- dit probatio huius qualitatis à statuto requisitæ, consequen- ter suffragari non potest Fisco, nec Communitati, & tamen ut supra dictum est ex *Farinac. & alijs*, probatio qualitatium requisitarum à statutis, & pragmaticis, maximè pœnalibus, debet esse certa, & indubitata.

Minus probata fuit alia magis essentialis qualitas, idest, quod redditus constitutus fuerit ratione supra quinque pro cen- tenario; si enim non constat de originali natura huius præ- stationis, nec etiam dici potest, quod ratione potius quatuor, aut quinque pro centenario, quàm ultra, fuerit constituta, eo enim ipso, quod dicitur quinque pro centenario de capi- tali, connotatur capitale tanquam correlatiuum necessa- rium, simultanea etenim est correlatiuorum natura, nec vnū stare potest sine alio, ut notorium est axioma iuris, de quo *Barbof. axio. 61.* cui accedit, quod reductio census fit propter læsionem, quæ superuenit tractu temporis, quæ diudicari nõ

potest,

potest, nisi inspiciatur census origo, *Moneta d. resol. 174. ante num. 9.*

Excluditur etiam ex facie ipsius rei, alia qualitas, hoc est quod agatur de censu constituto ex causa necessitatis, quæ euenit ob belli infortunia, de quibus, vt dictum est, loquitur proclama, cuius verba in hunc sensum potius sumenda sunt, tum quia in dubio verba sunt interpretanda contra illu, qui se fundat in illis, *l. veteribus ff. de pactis*, tum quia in dispositionibus odiosis, & pœnalibus, attenditur sensus, qui minus nocet, & ex quo excludatur pœna.

Non omittendū etiā pœnam hanc ammissionis redditus ob nō factam pro palationem, quæ est confiscatio, non fuisse impositam in proclamate S. E., sed ab ipso Illustris. Magistratu, & tamen confiscationis impositio est reseruata summis Magistratibus non recognoscentibus superiorem, *Ciurb. in conf. 58. sub num. 5.* prout etiam reseruata est impositio mulctæ, & cuiuslibet pœnæ, ex *Menoch. de Arbitr. q. 74. nu. 12. Ciurb. conf. 75. n. 10.*, idē eatenus tantum competit Magistratibus quatenus à supremo Principe, vel à statuto concessa est, *l. as. in conf. 46. lib. 3. Peregrin. de iur. ff. lib. 5. tit. 1. nu. 27. Rhauens. qui loquitur de Magistratibus Mediolani de Analog. 33. num. 128.* eo magis stante dispositione ordinum Thomariensium districtè mandantium per Tribunalia seruari dispositionem iuris communis, & Nou. Constitut.

Ideò ad terrorem potius huiusmodi pœnæ censetur comminatæ ex *Farinac. in fragment. vers. Bannum.*

Vel etiam per exhibitionem iurium, super quibus fundatur exactio dictæ præstationis ante declaratoriam, & ante quæsitu ius Fisco, vel factum deterius, purgata fuisset morare integra, idē cessaret pœna ammissionis, eo magis cum inducta non sit propter delictum in committendo, sed in omittendo, ex deductis per *Osasch. decis. 71. n. 55. seqq. Manic. decis. 270. nu. 2. seqq. Ciurb. conf. 33. nu. 9. 10.*, & in dubio ita declarandum, *Osasch. d. decis. 71. in fin.* quam decisionem sequutus est Senatus Cathalonie apud *Fontanell. de pact. nuptial. claus. 1. num. 49.*

Ceterum ubi adhuc essemus in casu proclamatis, quod non admittitur,

mittitur, censentibus dolo, fraude, & contemptu; qui exclusi remanent per quamcunq. causam iustæ, imo etiam iniustæ credulitatis, quod casus non sit comprehensus ex *Crat. cap. 17. n. 10. Altograd. in conf. 90. n. 39. seqq. & conf. 84. n. 59. seqq.* cessat & pœna, negari autē nō potest quin ex præmissis iustè credere potuerit D. Com. casum hunc nō esse cōprehensum.

Quod autem spectat ad aliud proclama diei 9. Februarij 1640. iniungens renouationem iuramentorum fidelitatis, & inuestiturarum, & productionem titulorum, minus afficit præstationem de qua agimus, minusq. ex omissione productionis prætendi ex aduerso potest eiusdem præstationis amissio, eadem præcipuè ratione, de qua supra, quia scilicet non probatur ex aduerso concursus qualitatum ab eodem proclamate requisitarum, loquitur enim expresse proclama de possidentibus feudi di Città, Terre, loghi, & altri beni & ragioni feudali per se, & suoi antecessori riceuuti in feudo &c. & riconosciuti dalli Duchi di Milano &c.

Probandum igitur fuisset ex aduerso, quod dicta præstatio sit feudalis in sui origine, & recepta in feudum, vel quod salte recognita fuisset tanquam proueniens à Mediol. Principibus, qui per tempora fuerunt, quorum neutrum probatum fuit, nec adeò de facili probari potuisset; si enim de origine huius præstationis constare nō potuit retroactis temporibus in specie de anno 1599. quo cepta fuit lis inter D. Petrum Fraciscum Vicecomitem, & Communitatem, quo tempore verisimiliter recentior fuisset memoria, eo minus nouissime post quinquaginta annos constare poterit.

Nec dicatur feudalem præsumi præstationem, tanquam proueniētem à Communitate, quia hoc repugnat receptissimæ in iure, & in foro conclusioni, vt quælibet res præsumatur libera, & allodialis, & non feudalis, de qua *Menoch. de præf. lib. 3. præf. 91. nu. 1. Rosental. de feud. cap. 12. conclus. 14. nu. 10. Surd. conf. 135. num. 24. Seraphin. de cis. 894. nu. 1. & alij apud Caren. resol. 112. nu. 11. & resol. 167. nu. 1.* multo magis cum non appareat pro ista præstatione soluta fuisset onera feudalia, puta onus annatæ, *Caren. resol. 211.* ex hac in. solutionis omissione magis firmatur allodialitas, quodq. res tanquam talis fuerit possessa.

Hinc

78

Hinc est ut dominus & quilibet alius agens ad auocationem rei etiam per uiam deuolutionis sub prætextu feodalitatis, teneatur hanc qualitatem plenè, & concludenter probare, fecus si probatio aliquo modo sit turbida succumbit, *Bosius de Princip. nu. 47. Surd. in cons. 151. n. 46. & alij relati per Caren. d. resolut. 112. sub nu. 1.*

Quod procedit etiam si ageretur de re ex sui natura feudali, seu regali, etiam si possessor non ostenderet titulum, *Caren. ibid. sub n. 6.* fortius igitur cum agamus de annua præstatione, quæ ex sui natura non tam potest esse feudalis, quam allodialis, & ubi esset feudalis, potuerit concedi vel in feudum, vel in allodiũ, ut de pluribus regalijs videmus passim, quod possidetur per priuatos, tanquam allodialia, & in dubio concessio præsumitur fuisse in allodium, *Sacca Parmen. in cons. 83. nu. 6.* ubi agit de datio, proclama verò in specie requirat, quod res data fuerit in feudum, consequenter nec etiam ex hoc capite fundata est Fisci, nec Communitatis delatricis intentio.

Non etiã releuabit si dicatur Vicecomites fuisse in quasi possessione exigendi hanc annuam præstationem uti feudatarios dicti loci Gorle maioris, tum quia apparet de aperta erroneitate assertionis, eo ipso, quod constat eisdem non fuisse unquam illius loci feudatarios, quam erroneitatem agnouit Egr. q. D. Fisc. Rubeus in suo voto edito anno 1614. in controuersia vertente inter d. D. P. Franciscũ patrem D. Co. Ludouici, & eandem Communitatem, delegata per S. E. Egr. tunc D. Fisc. Maldonato, tum etiam quia in omnem casum cum potuisset feudum concedi in allodium cum omnibus iuribus feudalibus, *Oldrad. cons. 159.* adhuc probandum esset in hoc casu, quod concessio huius præstationis facta fuisset in feudum, ut requirit proclama.

Quibus subordinatè accedit, quod stantibus bona fide, absentia doli, & contemptus, & iusta causa credendi, quod non esset in casu proclamatis, & alijs supra consideratis super alio capite alterius proclamatis, locus esset exculationi, prout in dubio pronuntiandum ex *Osasc. d. decis. 71. in fin.* Et ita &c. sal. tamen &c.

Io. Petrus Stampa I.C.